

Remissyttrande - Naturvårdsverkets skrivelse ”Förslag på digitala lösningar för digitaliserad tillsynsvägledning”

Bakgrund

Örebro kommun har fått möjlighet att yttra sig över Naturvårdsverkets skrivelse ”Förslag på digitala lösningar för digitaliserad tillsynsvägledning”. Klimat- och näringslivsdepartementet har skickat remissen för yttrande senast den 26 februari 2026.

Regeringen gav Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna i uppdrag att ta fram förslag på gemensamma lösningar för en effektiv och samordnad digitaliserad tillsynsvägledning samt uppföljning och inrapportering av tillsyn enligt miljöbalken och relevanta EU-förordningar. Myndigheterna skulle i arbetet samverka och hämta in synpunkter från Folkhälsomyndigheten. Naturvårdsverket har haft det samordnande ansvaret för uppdraget.

I skrivelsen framgår bland annat följande. Inom miljöbalkens område finns flera tillsynsvägledande myndigheter som ger råd och stöd till, samt inhämtar data från, tillsynsmyndigheter (länsstyrelser och kommuner). I dagsläget är tillsynsvägledning i form av råd och stöd spridd på de tillsynsvägledande myndigheternas egna webbplatser eller samarbetsytor vilket gör det svårt för tillsynsmyndigheter att få en helhetsbild och snabbt hitta relevant information. Detta leder till ineffektivitet och onödig tidsåtgång. Det saknas en samlad och gemensam struktur och plats för den vägledning som behövs för att bedriva en effektiv och enhetlig tillsyn.

Centrala myndigheter har ansvar för att följa upp och utvärdera den tillsyn som de har vägledningsansvar för. I dagsläget skickar de centrala myndigheterna ut olika typer av webbaserade frågeformulär till tillsynsmyndigheterna en gång per år. Frågorna rör bland annat organisation, planering, finansiering och genomförande av tillsyn samt genomförande av tillsynsaktiviteter i den nationella strategin för miljöbalkstillsyn. Dessa formulär kräver manuell ifyllnad och svaren ges på en övergripande och aggregerad nivå vilket gör det svårt att analysera effekten av tillsynen. Den här processen är också tidskrävande för tillsynsmyndigheterna. För att uppnå en mer effektiv och meningsfull uppföljning av miljöbalkstillsynen, är det avgörande att rätt tillsynsdata samlas in, hanteras och görs tillgänglig för myndigheterna på ett enhetligt strukturerat och automatiserat sätt. Det förväntas leda till en mer effektiv och resultatdriven tillsyn.

Förslaget omfattar två digitala lösningar, en för råd och stöd och en för uppföljning och utvärdering. Tillsammans bildar de en gemensam tillsynsplattform där både tillsynsmyndigheter och tillsynsvägledande myndigheter kan publicera, rapportera och söka information.

Målbilden är att alla som arbetar med tillsyn enligt miljöbalken enkelt ska kunna hitta samlad tillsynsvägledning och stöd, samt ta del av erfarenhetsutbyte som underlättar planering och genomförande av tillsyn. Den digitala lösningen för råd och stöd föreslås bli en myndighetsgemensam webbplats som omfattar miljöbalkens alla branscher och sakområden.

Förslag på digital lösning för uppföljning och utvärdering är utformat för att möjliggöra en enhetlig inhämtning av digitalt dokumenterad tillsynsdata genom automatiserade processer. Den bygger på principen ”en uppgift en gång” och innebär att all rapportering från tillsynsmyndigheterna lämnas till en central mottagningsfunktion, oavsett bransch eller sakområde.

Tillsynsplattformen förväntas vara fullt införd och i drift 2029.

Örebro kommun lämnar synpunkterna enligt nedan.

Yttrande

Örebro kommun ser positivt på förslaget som helhet. De digitala lösningarna adresserar tydligt de problem som finns i dagens system. Förslaget kommer att förbättra möjligheten att nå en effektiv, rättssäker och likvärdig tillsyn i hela landet. Genom att arbeta med gemensamma standardiserade informationsstrukturer skapas bättre möjligheter att på sikt utveckla mer effektiva och automatiserade arbetsprocesser.

Örebro kommun bedömer att förslaget innebär flera tydliga positiva effekter för kommunerna. Den mest framträdande är att rapporteringen blir enklare och mindre tidskrävande. Kommunerna slipper lämna samma uppgifter till flera olika myndigheter vid olika tillfällen, vilket minskar den administrativa bördan och frigör tid för kärnverksamheten. Vidare är det positivt att de som arbetar med tillsyn enligt miljöbalken enkelt kan hitta tillsynsvägledning och övrigt stöd på en och samma plattform.

Samtidigt innebär förslaget också utmaningar. Kommunerna kommer att behöva göra systemanpassningar för att kunna ansluta till tillsynsplattformen samt avsätta resurser för att säkerställa att nya arbetssätt och tekniska lösningar fungerar i praktiken. Detta medför kostnader. Men, om genomförandet sker samordnat och med rätt förutsättningar är detta ett viktigt och nödvändigt steg för att modernisera tillsynsvägledningen enligt miljöbalken.

För att den föreslagna tillsynsplattformen ska få avsedd effekt är det viktigt att:

- Plattformen används av samtliga berörda myndigheter, både tillsynsvägledande och tillsynsmyndigheter. Om inte alla ansluter fullt ut riskerar dagens parallella rapporteringsvägar att kvarstå, vilket skulle minska nyttan av satsningen.

- Information ska bara behöva lämnas till en mottagare. Principen ”en uppgift en gång” är central och måste upprätthållas av samtliga tillsynsvägläsnande myndigheter.
- Det även finns möjlighet att lämna in uppgifter utan automatisering. Kommunerna har olika tekniska förutsättningar och behöver kunna rapportera även innan integrationer och automatisering är på plats.
- Det säkerställs att ingen säkerhetsklassad information finns i plattformen.
- Endast information med tydligt författningsstöd och som avser tillsyn förekommer i systemet.
- Information om tillsynsobjekt inte ska vara identifierbar.